

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE ŚRÓDROCZNE I ROCZNE OCENY KLASYFIKACYJNE Z GEOGRAFII W KLASIE 7

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
I. 1.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje położenie Polski na mapie ▶ nazywa i wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa położenie Polski na tle Europy ▶ wskazuje na mapie kilkanaście krain geograficznych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ odczytuje współrzędne geograficzne dowolnych miejsc W Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ nazywa i wskazuje na mapie wody wewnętrzne Polski ▶ oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia korzyści I zagrożenia wynikające z położenia Polski ▶ porównuje rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski i Europy Oraz ich konsekwencje
I. 2.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ nazywa strefę oświetlenia Ziemi, W której leży Polska ▶ podaje przykłady czynników klimatotwórczych ▶ wyjaśnia wpływ wybranego czynnika na klimat 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia wpływ szerokości geograficznej i wysokości nad poziomem morza na klimat Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia wpływ Morza Bałtyckiego I układu form rzeźby terenu na klimat ▶ podaje przyczyny występowania w Polsce klimatu przejściowego między morskim a kontynentalnym 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ nazywa masy powietrza kształtujące pogodę i klimat w Polsce ▶ określa wpływ ośrodków barycznych i mas powietrza na pogodę I klimat w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ porównuje i ocenia rolę poszczególnych czynników w kształtowaniu klimatu Polski
I.3.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ odróżnia klimat od pogody ▶ na podstawie map odczytuje wartości temperatury i opadów w różnych regionach Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie map porównuje warunki klimatyczne w różnych regionach Polski ▶ podaje pełną nazwę strefy klimatycznej I typu klimatu panującego w Polsce ▶ odczytuje wartości z klimatogramów 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje niektóre cechy klimatu Polski ▶ wyjaśnia pojęcie okresu wegetacyjnego ▶ wyjaśnia powstawanie opadów orograficznych i cienia opadowego ▶ podaje nazwy sześciu termicznych pór roku 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie map opisuje zróżnicowanie przestrzenne temperatury, opadów i długości okresu wegetacyjnego w Polsce ▶ wymienia i wyjaśnia cechy klimatu Polski ▶ porównuje warunki klimatyczne różnych Miejsc na podstawie klimatogramów 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje związek pomiędzy czynnikami klimatotwórczymi a cechami klimatu Polski ▶ prognozuje potencjalne skutki zmian klimatycznych w Polsce

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
I. 4.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki pogody na podstawie własnych doświadczeń opisuje zagrożenia Wynikające ze zjawisk atmosferycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmienności pogody w Polsce opisuje właściwe zachowanie podczas występowania Ekstremalnych zjawisk atmosferycznych 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje stany pogodowe wynikające z napływu różnych mas powietrza omawia wpływ pogody na działanie rolnictwa, transportu i turystyki 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie danych udowadnia zmienność stanów pogodowych w różnych latach wykazuje związek pomiędzy zmianami klimatu a występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> uwzględnia różne punkty widzenia w ocenie wpływu danych warunków pogodowych na działalność człowieka
I. 5.	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Karpaty i Sudety wyjaśnia, czym jest orogeneza i jak orogenezy przyczyniły się do powstania gór w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy orogenez wyjaśnia pojęcie erozji wskazuje na mapie przynajmniej pięć Łańcuchów górskich w Europie należących do Alpidów 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia zewnętrzne i wewnętrzne procesy rzeźbotwórcze podaje przykłady zewnętrznych i wewnętrznych procesów rzeźbotwórczych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia powstawa nie gór fałdowych i zrębowych podaje dowody na to, że orogeneza alpejska nie została jeszcze zakończona 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnicę pomiędzy górotworem Sudetów a górami na podstawie mapy opisuje położenie Polski na tle jednostek tektonicznych Europy
I. 6.	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak powstaje lodowiec wskazuje obszary występowania krajobrazu polodowcowego w Polsce wymienia kilka cech krajobrazu młodoglacjalnego 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na ilustracji i na mapie typowe jeziora rynnowe i morenowe podaje cechy jezior morenowych i rynnowych w przybliżeniu określa czas ostatniego zlodowacenia na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przebieg procesów erozji i akumulacji lodowcowej wyjaśnia proces powstawania form polodowcowych (moreny czołowej, sandru i pradoliny) oraz utworów polodowcowych (gliny i głazów narzutowych) 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie przebieg granicyostatniego zlodowacenia odróżnia krajobraz młodo i staroglacjalny podaje przyczyny zaniku form polodowcowych na wyżynach 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje związek pomiędzy przebiegiem granic zlodowaceń a obszarami występowania krajobrazów staro i młodoglacjalnych wyjaśnia układ przestrzenny form polodowcowych: Morena czołowa-sandr-pradolina

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
I. 7.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje kilka przy- kładów surowców mineralnych występujących w Polsce ▶ podaje przykłady zastosowania wy- branych surowcówmetalicznych, skalnych, chemicznych i energetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ klasyfikuje surowce mineralne występujące w Polsce do czterech podstawowych grup: skalne, chemiczne, energetyczne i metaliczne 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje obszary występowania i eksploatacji wybranych surowców mineralnych w Polsce ▶ wyjaśnia różnicę między kopalinami a surowcami mineralnymi 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady surowców, których produkcja zapewnia Polsce samowystarczalność ▶ ocenia wpływ dostępności i wykorzystania wybranych surowców mineralnych na życie ludzi i gospodarkę 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje powstawanie wybranych surowców mineralnych ▶ ocenia konsekwencje uzależnienia Polski od importu surowców energetycznych
II. 1.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia pojęcia: rzeka główna, dopływ, system rzeczny,dorzecze, zlewisko ▶ wskazuje na mapie Wisłę i Odrę oraz podaje nazwy wybranych dopływów tych rzek 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje wybrane walory przyrodnicze Wisły i Odry ▶ uzasadnia konieczność ochrony rzek i ich dorzeczy 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa znaczenie gospodarcze Odry ▶ proponuje metody ochrony rzek i ich dorzeczy 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje reżim rzek w Polsce ▶ wyjaśnia, na czym polega regulacja rzek 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia sposoby gospodarczego wykorzystania Wisły i Odry ▶ na mapie Polski wskazuje i nazywa kilkanaście rzek
II. 2.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, czym jest powódź ▶ podaje przykłady przyczyn występowania powodzi ▶ wymienia kilka metod ochrony przeciwpowodziowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ odróżnia powódź od wezbrania ▶ na podstawie map, danych liczbowych i innych materiałów źródłowych podaje konsekwencje wystąpienia powodzi 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ uzasadnia stosowanie kilku wybranych metod ochrony przeciwpowodziowej ▶ wykazuje związek pomiędzy deforestacją a zagrożeniem powodziowym ▶ określa wpływ sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ klasyfikuje i wyjaśnia przyczyny naturalne i antropogeniczne powstawania powodzi ▶ przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej ▶ określa wpływ zabudowy obszarów zalewowych na występowanie i skutki powodzi 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ dokonuje oceny zagrożeń powodziowych występujących na wybranym obszarze ▶ proponuje i uzasadnia dobór metod ochrony przeciwpowodziowej na wybranym obszarze

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
II. 3.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje Morze Bałtyckie na mapie ▶ wymienia podstawowe cechy Morza Bałtyckiego ▶ nazywa państwa leżące nad Bałtykiem 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady organizmów słodko i słonowodnych zamieszkujących Morze Bałtyckie ▶ porównuje Morze Bałtyckie z innymi morzami 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przyczyny niskiego zasolenia Morza Bałtyckiego ▶ prezentuje przykłady wpływu działalności człowieka na Morze Bałtyckie 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje i wyjaśnia zróżnicowanie zasolenia Morza Bałtyckiego ▶ wskazuje na mapie i nazywa: Cieśniny Duńskie, Kattegat, Bałtyk Właściwy ▶ ocenia różne metody ochrony Morza Bałtyckiego i jego zasobów 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ nazywa i wskazuje na mapie Głębię Landsort ▶ wyjaśnia genezę niskich i wysokich wybrzeży Bałtyku ▶ opisuje genezę Bałtyku, w tym epizody, kiedy Bałtyk był jeziorem
II. 4.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wymienia czynniki glebotwórcze ▶ podaje przykłady typów genetycznych gleb występujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje etapy powstawania gleby ▶ wyjaśnia rolę wody i organizmów w powstawaniu gleby ▶ wskazuje typy genetyczne gleb, które są najbardziej rozpowszechnione w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia wpływ rodzaju skały macierzystej na typ gleby (czarnoziemy, gleby brunatne, gleby bielice, rędziny) ▶ wykazuje związek pomiędzy stosunkami wodnymi a typem gleby (mady) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie (wybrane) obszary występowania gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad ▶ ocenia przydatność rolniczą różnych typów gleb 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ rozpoznaje typ gleby na podstawie profilu glebowego (dotyczy gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad) ▶ nazywa główne poziomy na profilu glebowym
II. 5.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje własnymi słowami różne funkcje lasu ▶ podaje przykłady gospodarczego wykorzystania lasu ▶ podaje przykłady społecznych i ekologicznych funkcji lasy 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ rozróżnia rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia rolę lasu w zachowaniu bioróżnorodności i regulowaniu stosunków wodnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje skład gatunkowy lasów w Polsce ▶ podaje przyczyny degradacji lasów 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ proponuje sposoby zrównoważonego gospodarowania zasobami leśnymi ▶ charakteryzuje zbiorowiska leśne (typy lasu), takie jak: grąd, bór, ols, łąg

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
II. 6.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie wybrane parki narodowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie większość parków narodowych w Polsce ▶ opisuje walory przyrodnicze wybranych parków narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ w oparciu o przykłady opisuje różnorodność parków narodowych w Polsce ▶ podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących na obszarze własnego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady obiektów przyrodniczych w Polsce, które są wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie wszystkie parki narodowe w Polsce ▶ klasyfikuje parki narodowe zgodnie z przyjętymi kryteriami
	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie i nazywa województwo, w którym mieszka ▶ nazywa i wskazuje na mapie kraje sąsiadujące z Polską 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie i nazywa kilka województw wraz z ich stolicami ▶ wskazuje na mapie przebieg granic Polski z poszczególnymi sąsiadami 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, na czym polega trójstopniowy podział administracyjny ▶ wskazuje na mapie i nazywa większość województw wraz z ich stolicami 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje nazwy wszystkich województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie ▶ porównuje zadania i kompetencje jednostek samorządu terytorialnego na różnych szczeblach 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przesłanki stojące za przyjętym w Polsce podziałem administracyjnym
	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady czynników rozmieszczenia ludności w Polsce ▶ wyjaśnia, czym jest gęstość zaludnienia ▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie ludności w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ rozróżnia czynniki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozmieszczenia ludności w Polsce ▶ wskazuje regiony o najwyższej i najniższej gęstości zaludnienia 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa wpływ wysokości nad poziomem morza, układu sieci rzecznej, występowania surowców mineralnych, rozwoju miast i przemysłu na rozmieszczenie ludności w Polsce ▶ podaje wartość średniej gęstości zaludnienia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ szczegółowo wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce ▶ porównuje średnią gęstość zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich ▶ na podstawie mapy porównuje rozmieszczenie ludności w Polsce i wybranym kraju europejskim 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia znaczenie poszczególnych czynników rozmieszczenia ludności w różnych regionach Polski ▶ porównuje trendy zmian gęstości zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
III. 3.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia znaczenie pojęć: przyrost naturalny, saldo migracji i przyrost rzeczywisty ▶ podaje przykłady czynników wpływających na wielkość współczynnika urodzeń i zgonów 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa przyczyny spadającej dzietności w Polsce i Europie ▶ na podstawie mapy opisuje przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje zmiany liczby ludności w Polsce ▶ oblicza przyrost naturalny Polski i wybranej jednostki administracyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia zależność pomiędzy starzeniem się ludności a wzrostem współczynnika zgonów ▶ opisuje skutki starzenia się ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ prognozuje przyszłe zmiany liczby ludności w Polsce, biorąc pod uwagę czynniki społeczne, demograficzne, gospodarcze i polityczne ▶ opisuje zmiany salda migracji w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach
III. 4.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ odczytuje wartości z piramidy demograficznej ▶ na podstawie danych opisuje zmiany współczynnika urodzeń i zgonów oraz przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje kształt z piramidy demograficznej ▶ na podstawie piramidy demograficznej opisuje strukturę ludności w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ interpretuje kształt piramidy demograficznej ▶ wyjaśnia, czym są wyż i niż demograficzny ▶ wyjaśnia różnice w strukturze demograficznej ludności Polski w różnych grupach wiekowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ porównuje struktury wieku różnych państw na podstawie piramid demograficznych ▶ podaje przyczyny występowania w Polsce kolejnych wyżów i niżów demograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ identyfikuje związki pomiędzy przeszłymi trendami demograficznymi a kształtem piramidy demograficznej ▶ ocenia wyzwania demograficzne stojące przed Polską i Europą, będące skutkiem starzenia się ludności
III. 5.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, czym jest migracja ▶ podaje przyczyny migracji zagranicznych ▶ odczytuje z mapy nazwy krajów zamieszkałych przez skupiska polskiej diaspory 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady migracji wewnętrznych i zagranicznych ▶ odróżnia imigrację od emigracji 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych przyczyn migracji ▶ na podstawie danych opisuje wielkość współczesnych migracji z i do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje rozmieszczenie polskiej diaspory na świecie ▶ podaje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków migracji w Polsce i Europie ▶ podaje rzeczowe argumenty w dyskusji na temat skutków migracji 	<ul style="list-style-type: none"> □ ocenia pozytywne i negatywne skutki emigracji z Polski i powstania polskiej diaspory na świecie □ przyjmuje różne punkty widzenia w ocenie skutków imigracji do Polski i emigracji z Polski

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
III. 6.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wymienia cechy struktury narodowościowej ludności w Polsce ☐ podaje przykłady mniejszości narodowych mieszkających w Polsce ☐ opisuje strukturę wyznaniową ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dokonuje krótkiej charakterystyki wybranych religii wyznawanych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia różnicę pomiędzy narodowością i obywatelstwem ☐ opisuje zmiany w strukturze narodowościowej Polski po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady mniejszości etnicznych mieszkających w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ prezentuje aktualnie zachodzące zmiany struktury narodowościowej i wyznaniowej ludności Polski ☐ wyjaśnia różnicę pomiędzy mniejszością narodową i etniczną
IV. 1.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje nazwy trzech głównych sektorów gospodarki ☐ na podstawie danych porównuje strukturę wykształcenia Polski i innych krajów 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ układa sektory gospodarki Polski w porządku rosnącym pod względem wielkości zatrudnienia ☐ wykazuje się świadomością związku występującego pomiędzy poziomem wykształcenia a możliwością znalezienia pracy 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ omawia strukturę zatrudnienia ludności w poszczególnych sektorach gospodarki w Polsce ☐ wyjaśnia przyczyny zmian struktury wykształcenia ludności w Polsce ☐ wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje wartości liczbowe opisujące strukturę zatrudnienia ludności w Polsce ☐ na podstawie własnej wiedzy porównuje strukturę zatrudnienia ludności Polski i innych krajów 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ocenia potencjał rozwojowy Polski przez pryzmat zmian w strukturze wykształcenia ludności ☐ prognozuje przyszłe zmiany struktury wykształcenia i zatrudnienia ludności w Polsce i Europie

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
IV. 2.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia, czym jest bezrobocie 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie źródeł opisuje przemiany rynku pracy na przykładzie wybranych miast w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia w wybranych miastach zachodzące po transformacji gospodarczej ☐ określa warunki uznania danej osoby za bezrobotną 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia przyczyny i skutki wzrostu znaczenia sektora usługowego w Polsce ☐ na podstawie materiałów określa wpływ pandemii Covid 19 na rynek pracy w Polsce i Europie 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ uwzględniając przemiany demograficzne zachodzące w Polsce, prognozuje przyszłe zmiany w poziomie bezrobocia
IV. 3.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia własnymi słowami, czym jest urbanizacja ☐ na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce ☐ na podstawie wykresu porównuje liczbę mieszkańców największych miast w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykładowe aspekty urbanizacji ☐ na podstawie wykresu porównuje zmiany wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach ☐ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie miast w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ rozróżnia poszczególne aspekty urbanizacji: formalny, demograficzny, społeczny, przestrzenny, ekonomiczny 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wykazuje związki pomiędzy różnymi aspektami urbanizacji ☐ rozróżnia aglomerację monocentryczną i konurbację ☐ podaje nazwy województw o najwyższym i najniższym wskaźniku urbanizacji 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie własnej wiedzy porównuje zmiany i poziom wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach ☐ podaje warunki, jakie musi spełniać wieś w Polsce, aby wystąpić o nadanie statusu miasta
IV. 4.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady cech miast decydujących o ich rozwoju ☐ podaje przykłady funkcji pełnionych przez jednostki osadnicze 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ przyporządkowuje główne czynniki rozwoju do największych miast w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia wpływ niektórych funkcji miast w Polsce na ich rozwój 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na wybranych przykładach omawia czynniki rozwoju miast w Polsce ☐ porównuje czynniki decydujące o rozwoju różnych miast 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na przykładach określa zmiany funkcji miast w Polsce ☐ określa współczesne kierunki rozwoju miast w Polsce

Nr	Wymagania				
	ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
	Uczeń				
IV. 5.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje cechy środowiska geograficznego i opisuje warunki życia w centrum dużego miasta i w strefie podmiejskiej ☐ wymienia kilka przyczyn przenoszenia się mieszkańców do strefy podmiejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie map, fotografii oraz danych liczbowych wskazuje zmiany zachodzące w wybranej strefie podmiejskiej ☐ wymienia przykłady nowych kierunków działalności gospodarczej i zagospodarowania terenu w strefie podmiejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie materiałów opisuje i wyjaśnia kierunki migracji między peryferiami regionu, strefą podmiejską imiastem ☒ wyjaśnia przyczyny przenoszenia niektórych działalności gospodarczych do strefy podmiejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ identyfikuje i wyjaśnia zmiany w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu oraz stylu zabudowy na wybranych przykładach stref podmiejskich ☐ opisuje i wyjaśnia zmiany demograficzne zachodzące w strefach podmiejskich ☐ podaje własną definicję pojęcia suburbanizacja 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dokonuje krytycznej oceny zmian środowiska geograficznego w strefach podmiejskich dużych miast ☐ prognozuje przyszłe kierunki rozwoju stref podmiejskich
IV. 6.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia pojęcie migracji ze wsi do miast ☐ podaje przykładowe przyczyny przenoszenia się mieszkańców wsi do miast ☐ odczytuje dane z piramidy demograficznej ☐ wyjaśnia pojęcie salda migracji w odniesieniu do wybranej wsi 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie salda migracji w gminach lub powiatach w Polsce ☐ na podstawie piramidy demograficznej charakteryzuje strukturę płci i wieku ludności wybranej wsi lub gminy wiejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady skutków społecznych i gospodarczych migracji ze wsi do miast ☐ wyjaśnia przyczyny zwiększonego odsetka mężczyzn w strukturze ludności niektórych wsi 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ udowadnia wpływ migracji na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu na obszarach wiejskich na przykładach wybranych gmin ☐ wyjaśnia wpływ restrukturyzacji PGR-ów na zmiany gospodarcze i demograficzne wybranych wsi 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ porównuje przyczyny i skutki migracji ze wsi do miast oraz migracji z miast do stref podmiejskich ☐ proponuje sposób zapobiegania negatywnym skutkom wyludniania się wsi

Nr	Wymagania				
	ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
	Uczeń				
V. 1.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady przyrodniczych i pozaprzyrodniczych czynników rozwoju rolnictwa ☐ na podstawie wykresu opisuje strukturę gleb w Polsce ze względu na ich przydatność dla rolnictwa ☐ wskazuje elementy klimatu i ukształtowania powierzchni Polski sprzyjające rozwojowi rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie obszarów o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce ☐ na podstawie danych lub wykresu porównuje wielkość gospodarstw rolnych w Polsce i w innych krajach ☐ wymienia przykłady działań mających na celu poprawę wydajności rolnictwa w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia wpływ wielkości gospodarstwa na możliwości zwiększenia wydajności produkcji rolnej ☐ ocenia warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ocenia warunki pozaprzyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce ☐ porównuje zużycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w Polsce i w innych krajach ☐ wyjaśnia wpływ wieku i wykształcenia rolników na proces unowocześniania produkcji rolnej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dokonuje całościowej oceny warunków dla rozwoju rolnictwa w poszczególnych regionach Polski ☐ podaje nazwy regionów w Polsce o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa
V. 2.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady roślin uprawianych w Polsce ☐ podaje przykłady zwierząt, których chów prowadzi się w Polsce ☐ podaje przykłady wpływu warunków przyrodniczych na kierunki produkcji rolnej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie diagramu opisuje strukturę zasiewów w Polsce ☐ podaje przykłady wykorzystania głównych produktów rolnych wytwarzanych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie map opisuje rozmieszczenie poszczególnych upraw, chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce ☐ rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wykazuje związek między zróżnicowaniem warunków przyrodniczych rozwoju rolnictwa w różnych regionach Polski a specjalizacją poszczególnych regionów w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie własnej wiedzy opisuje rozmieszczenie upraw i chowu zwierząt w Polsce ☐ określa wymagania środowiskowe roślin uprawianych w Polsce

Nr	Wymagania				
	ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
	Uczeń				
V. 3.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych surowców energetycznych wykorzystywanych w Polsce ☐ wymienia wady i zalety węgla kamiennego i brunatnego jako surowców energetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie materiałów podaje przykłady związków warunków naturalnych z kierunkami rozwoju energetyki ☐ dokonuje podziału czynników rozwoju energetyki na przyrodnicze i pozaprzyrodnicze 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na wybranych przykładach uzasadnia rozwój energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii w Polsce ☐ wyjaśnia związek pomiędzy warunkami pozaprzyrodniczymi a kierunkami rozwoju energetyki 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ określa warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych w województwie łódzkim i pomorskim ☐ wyjaśnia, na czym polega transformacja energetyczna, którą przechodzi Polska i inne kraje europejskie 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ samodzielnie wyszukuje informacje dotyczące warunków rozwoju energetyki w swoim regionie ☐ dokonuje oceny warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych rozwoju energetyki w swoim regionie
V. 4.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wymienia przykłady produktów przemysłowych wytwarzanych w Polsce ☐ wyjaśnia, czym jest przemysł ☐ na podstawie danych lub wykresu opisuje zmiany wielkości produkcji wybranych towarów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dokonuje podziału przemysłu na wydobywczy i przetwórczy ☐ podaje przykłady zmian, jakie zaszły w polskim przemyśle w ostatnich 30 latach 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie materiałów dokonuje ogólnej charakterystyki sektora przemysłowego w Polsce przed rokiem 1989 oraz obecnie ☐ określa udział przemysłu w wytwarzaniu PKB w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia, na czym polega prywatyzacja i zmiana struktury przemysłu w Polsce ☐ dyskutuje na temat skutków przemian przemysłu w Polsce, podając rzeczowe argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia związek pomiędzy poziomem rozwoju przemysłu a ogólnym poziomem rozwoju gospodarczego Polski ☐ prognozuje przyszłe kierunki przemian przemysłu w Polsce
V. 5.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia pojęcie przemysłu zaawansowanych technologii ☐ podaje przykłady produktów przemysłu zaawansowanych technologii, które są wykorzystywane w codziennym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje wybrane cechy przemysłu zaawansowanych technologii ☐ określa pozycję, jaką produkty przemysłu zaawansowanych technologii zajmują w Polskim eksporcie 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ocenia poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle innych krajów europejskich ☐ na podstawie danych porównuje poziom robotyzacji produkcji przemysłowej w Polsce i w innych krajach 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia pojęcie klastra przemysłu wysokich technologii ☐ na wybranych przykładach opisuje zmiany produkcji towarów zaawansowanych technologii w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dokonuje pełnej charakterystyki przemysłu wysokich technologii ☐ podaje przykłady dziedzin naukowych powiązanych z przemysłem zaawansowanych technologii

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
VI. 1.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady firm i zawodów należących do sektora usługowego ☐ wyjaśnia rolę usług w swoim codziennym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady usług materialnych i niematerialnych ☐ wyjaśnia wpływ usług na działanie przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady wpływu usług na funkcjonowanie rolnictwa i przemysłu ☐ ocenia własne szanse na podjęcie pracy w przyszłości w sektorze usługowym 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ określa udział usług w wytwarzaniu PKB Polski ☐ wyjaśnia wpływ dostępności usług na jakość życia mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady usług należących do czwartego sektora gospodarki ☐ ocenia rolę usług należących do czwartego sektora gospodarki dla rozwoju gospodarczego Polski
VI. 3.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady przedsiębiorstw, których lokalizacja zależy od bliskości szlaków transportowych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia, czym jest centrum logistyczne ☐ na podstawie map określa zmiany w zagospodarowaniu obszarów położonych w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych ☐ wymienia przykłady produktów wytwarzanych w rafinerii ropy naftowej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia korzyści wynikające z lokalizacji przedsiębiorstw w pobliżu szlaków transportowych ☐ na wybranym przykładzie określa znaczenie portu morskiego dla rozwoju przedsiębiorstw, w tym zakładów przemysłowych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia na przykładach związek pomiędzy transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie dostępnych materiałów dokonuje oceny dowolnego obszaru w Polsce pod kątem warunków lokalizacji nowych inwestycji przemysłowych i usługowych ze względu na dostępność komunikacyjną
VI. 5.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje kilkaprzykładów przyrodniczych i kulturowych walorów turystycznych Polski ☐ rozpoznaje na fotografiach wybrane walory (atrakcje) turystyczne Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia, czym jest walor turystyczny ☐ podaje przykłady walorów turystycznych Polski, które sprzyjają rozwojowi turystyki kwalifikowanej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ ocenia atrakcyjność walorów turystycznych Polski ☐ korzysta z różnorodnych źródeł w celu pogłębienia wiedzy na temat wybranych walorów turystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ proponuje trasę wycieczki tematycznej ukazującej określony typ walorów turystycznych w Polsce ☐ prezentuje wybrane walory turystyczne Polski, zwracając uwagę na konieczność ich ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wymienia ponad dziesięć obiektów położonych w Polsce, które wpisano na listę światowego dziedzictwa UNESCO ☐ charakteryzuje wybrane obiekty umieszczone na liście UNESCO

Nr	Wymagania				
	ocenadopuszczająca	ocenadostateczna	ocenadobra	ocenabardzodobra	ocenacelująca
	Uczeń				
VI. 6.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady walorów turystycznych Pobrzeży Bałtyku i Małopolski ☐ opisuje własne wrażenia z wycieczek turystycznych po Polsce ☐ na podstawie diagramów opisuje zmiany liczby turystów nad Bałtykiem 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia, dlaczego wybrane walory przyrodnicze przyciągają turystów do Małopolski i na Pobrzeża Bałtyku ☐ na podstawie materiałów udowadnia, że Kraków jest turystyczną stolicą Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie mapy tematycznej opisuje zróżnicowanie liczby udzielonych noclegów w nadbałtyckich gminach ☐ porównuje atrakcyjność turystyczną wybranych miejsc i obiektów w Małopolsce 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dokonuje wieloaspektowej analizy walorów turystycznych Małopolski i Pobrzeży Bałtyku ☐ określa wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeży Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ odszukuje informacje dotyczące walorów turystycznych oraz ruchu turystycznego wybranego regionu Polski ☐ projektuje zarys strategii rozwoju turystyki w tym regionie
VII. 1.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wskazuje położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski ☐ na podstawie mapy opisuje położenie oraz sąsiedztwo regionu, w którym mieszka 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ charakteryzuje wybrane elementy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie materiałów, w tym map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy ☐ przedstawia w dowolnej formie przyrodnicze walory regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wyjaśnia zasady wyznaczania regionów geograficznych ☐ rozpoznaje skały występujące we własnym regionie 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu
VII. 2.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ odróżnia walory kulturowe od walorów przyrodniczych regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ przedstawia w dowolnej formie kulturowe walory regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ określa, gdzie w regionie znajdują się siedziby jego władz 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ opisuje przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.)

Nr	Wymagania				
	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
	Uczeń				
VII. 3.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje przykłady produktów wytwarzanych w regionie ☐ określa dominujące kierunki rozwoju gospodarczego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie map tematycznych opisuje rozmieszczenie upraw w regionie ☐ na podstawie map tematycznych opisuje rozmieszczenie zakładów przemysłowych w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ określa warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa, przemysłu i usług w regionie 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ określa cechy i kierunki specjalizacji rolnictwa regionu ☐ podaje przykłady zakładów przemysłowych i ich produktów, z których jest znany region 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie wyszukanych informacji prezentuje przemiany gospodarcze regionu ☐ prognozuje przyszłe kierunki rozwoju regionu
VII. 4.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ podaje podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące w czasie przygotowania i przeprowadzania wycieczek krajoznawczych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dobiera odpowiednią mapę do realizacji wycieczki krajoznawczej 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ dostosowuje długość i stopień trudności trasy do możliwości i oczekiwań uczestników wycieczki 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ projektuje trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie na podstawie wyszukanych źródeł informacji 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie samodzielnie zebranych informacji przekazuje wiadomości dotyczące odwiedzanych miejsc
VII. 6.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym ☐ docenia własną rolę w kształtowaniu małej ojczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ przedstawia w dowolnej formie atrakcyjność małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania, pracy, nauki, rozrywki 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ rozpoznaje w terenie główne obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności małej ojczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ porównuje zasięg i wielkość swojej małej ojczyzny z małymi ojczyznami członków rodziny czy kolegów ☐ wyjaśnia przyczyny różnego postrzegania najbliższego otoczenia przez różne osoby 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ na podstawie własnych obserwacji terenowych projektuje działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności